

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvemši ponedeljke in dneve po praznikih, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gl., za pol leta 8 gl., za četrt leta 4 gl. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gl., za četrt leta 3 gl. 30 kr., za en mesec 1 gl. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poština iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gl. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gold. — Za oznanila se plačuje od četiristopne petit-vrste 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat, in 4 kr., če se trikrat ali večkrat tiska.

Dopisi naj se izvolé frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši „gledališka stolba“. — Opravništvo, na katero naj se blagovolijo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne stvari, je v „Narodnej tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Čitateljem in sodelavcem „Slovenskega Naroda.“

Prizadevanje upravnega odbora „Narodne tiskarne“, pokojnemu Jurčiču naši stačnega naslednika za uredovanje „Slovenskega Naroda“, dozda še nij imelo gotovega vspeha. Ker provizorij utegne trajati še dalje časa, prevzel je na naš poziv z denšnjim dnevom začasno vodstvo „Nar.“ uredništva spet g. Peter Grasselli, ki je naš dnevnik uredoval uže 1879. leta za prve Jurčičeve bolezni.

Naznanjeva je to premembo, smatramo za svojo dolžnost da se javno najtopleje zahvalimo g. dr. Ivanu Tavčarju, ki je poslednji čas poleg obilnih drugih svojih opravil iz osebnega prijateljstva z rodoljubnim požrtvovanjem namestoval pokojnega našega urednika.

V Ljubljani 15. maja 1881.

Upravni odbor „Narodne tiskarne“.

Našim gospodom dopisnikom.

Iz lahko umévnih razlogov se nam je — nekoliko vsled g. Jurčičeve bolezni in smrti, nekoliko zaradi slavnostnih dni in zaradi volitev v trgovinsko-obrtno zbornico — poslednje tedne nakopičilo toliko dopisov, da smo v velikej zadregi z ozirom na skromni prostor našega lista. Tisti dopisi, ki nijso zastareli uže sami ob sebi, pridejo na vrsto kakor hitro mogoče, pa čestiti gg. dopisniki naj se ne hudujejo, da bomo prisiljeni, ta pot njihova sicer nam dobro došla poročila večinoma izdatno okrajšati zaradi pomanjkanja prostora.

V obče pa pri tej priliki najljubneje prosimo slovenske rodoljube, zlasti velecejenjene dozdanje gg. dopisovatelje „Slovenskega Naroda“, naj neprestano in v obilnej meri blagovolijo se svojimi prilogi duševno podpirati naš list, da bode kolikor moči ustrezal mnogoterim zahtevam.

V Ljubljani 16. maja 1881.

Uredništvo „Slovenskega Naroda“.

V Ljubljani 16. maja.

„Slovenski Narod“ je te dni na kratko omenil, kako je „N. Fr. Presse“ zopet enkrat zavoljo nas zastokala, kako bosta zdaj, ko je Kaltenegger zapustil Ljubljano, Winkler in — Poklukar kranjsko deželo „slovenizovala“. Taka trditev je toliko neumna kolikor je zlobna in mi smo jo zavrnila prav lakonično. Tukajšnji uradni list pa „N. Fr. Pr.“ prav dobro in lepo podučuje, razlagajoč jej, da kar uže postoji, ne treba, da bi se še-le delalo, da, ker je Kranjska uže slovenska, ne treba je še-le slovenizovati. Dotični članek je prezanimiv, da bi ga svojim čitalcem ne podali v celoti. „Lai-bacher Ztg.“ namreč piše:

„N. Fr. Pr.“ porablja resignovanje dvornega svetnika viteza Kalteneggerja na mesto kranjskega deželnega glavarja, da v svojem večernem listu od 10. t. m. zopet enkrat zapoje staro pesen o nameravanem slovenjenji Kranjske. Mi omenjamo to zategadelj, da „N. Fr. Pr.“ in njej v mišljenji sorodne duše spomnimo na to, da prihaja tožba o slovenjenji Kranjske malo prekasno. Od kdaj stanuje slovenski rod v Kranjskej, to vprašanje nij še prav rešeno in mi omenimo v tem oziru izvajanje strokovnjakov. A tudi brez njih vemo, da je uže precejšnja vrsta stoletij, odkar Slovenci kranjsko zemljo obdelavajo in se njih jezik po gorah in dolinah dežele glasi. Poleg tega smo se pa statistike tudi dosti učili, da vemo, da je prebivalstvo Kranjske zdaj razen majhnega odstotka izključno slovensko.

O slovenjenji Kranjske se tedaj ne more govoriti, gospodje; s to ingenijozno mislijo ste prekasno prišli, kajti, kar uže je, to ne treba, da bi se še-le storilo. Nasprotno pa vam moremo za trdno zagotoviti, da bi se oni, ki bi iz Kranjske kaj družega hoteli storiti, nego kar je, zastonj trudili, kakor se je doslej zastonj trudil uže marsikdo. Nadalje vam moremo zagotoviti, da nobeden ne misli Nemcem na Kranjskem niti lasú zakriviti, tem menj preobraziti jih v Slovence. Prepričani smo tudi, gospoda, da temu zagotavljenju tudi verujete, če prav vam morebiti pristojna, da se kažete v tej točki neverne Tomaže, da morete dežel-nemu predsedniku sem in tje jedno priložiti. To veselje pa vam privoščimo ter se tolažimo s tem, da pušica odleti na strelca. Kajti — gospodje — noben človek — razumite prav — nobeden ne veruje vašim deklamacijam, da je nemštvo na Kranjskem v nevarnosti, celo potem ne, če jim poslušno „N. Fr. Pr.“ odpira svoja ilustrata predala.

Nadalje se tolažimo z mislijo, da je vprašanje, je-li so prebivalci Kranjske Nemci ali Slovenci, še le v drugej vrsti. Poglavitno je, da so dobri Avstrijci. In da so to res, o tem smo vsi složni, in to zadostuje, vsaj nam.“

Govor dr. Tonklija o slovenskih šolah 4. maja 1881

se po stenografičnem zapisniku (gl. str. 5209 — str. 5216) glasi tako-le:

(Konec.)

A tu naj še nekaj dostavim. Nikdo ne bo tajil, da je pri sedanjem poučevanju v nemškem jeziku jako potrebno, dijakom, ki ne znajo dobro nemški, predmet pojasniti v njih materinščini. To mi bode vsak strokovnjak ali šolnik pritrdil. A pri nas vladni krogi tudi to zanikujejo. Spričuje naj tu sledeči slučaj. De-

želni šolski svet je imel oddati službo za zgodovino in geografijo na gimnaziji v Gorici. Vlada je nasvetovala za to tri prosilce, ki so znali samo nemški. Temu nasproti sem jaz nasvetoval tri prosilce, ki so poleg strokovnjaških zmožnostij imeli še druge prednosti ter zlasti znali deželna jezika. To njih prednost sem posebno poudarjal, češ, zmožni obeh deželnih jezikov, bodo nemščine nevesčim dijakom lahko predmet v materinščini pojasnovali. A kaj mi je odgovoril predsednik deželnega šolskega sveta, tržaški namestnik baron Depretis: „Meni se zdi nepotrebno, da učitelj učencem tako reč v materinščini pojasnuje; navzočen bi celo prepovedal učitelju, ki bi hotel dijaku v njegovem jeziku predmet pojasniti, kajti to bi se godilo le v škodo nemškemu jeziku“. (Čujte! čujte! na desnici.) In odločil se je za nasvetovane tri Nemce; tudi visoka vlada je potem imenovala za učitelja zgodovine in zemljepisa moža, ki razume samo nemški. Če se moramo bojevati za tako očitna načela in zoper tako neumna načela, potem izgubimo zaupanje v vlado, ki trpi take moze na čelu. Lehko bi navedel še druge enake slučaje, a tega ne bodem storil, ker omenjeni slučaj dovoljno pojasnuje naše stanje. Poudarjati pa moram, da naši kandidatje drugod le težko dobivajo službe, ker prednosti, ki je v naši domovini neprecenljive vrednosti, ne pomagajo nič v drugih, n. pr. nemških pokrajinah. Drugi deželni šolski sveti se ne ozirajo na nje, ampak za imenovanje nasvetujejo le lastne deželane; iz tega pa zopet izvira, da naši kandidatje supirajo po 6 do 8 let in nazadnje še ne dobé nobene službe.

Dalje se ozrimo na učni jezik v učiteljiščih, ki nam izrejajo učitelje za ljudske šole. Vsak bi mislil, da se v učiteljiščih po slovenskih deželah poučuje v jeziku, v katerem bode enkrat ljudski učitelj otroke poučeval, namreč v slovenskem. To bi bilo pač naravno, kaj dobro mora znati jezik, v katerem bode enkrat poučeval. A pri nas je vse narobe.

V Ljubljani sta učiteljišči, v katerih se večinoma nemški poučuje; v Gorici je žensko učiteljišče, v katerem se trije predmeti le nemški poučujejo. V četrtem letu se poučujejo vsi predmeti nemški in vendar morajo učiteljice, izstopivši iz pedagogija, otroke slovenski, oziroma italijanski poučevati. V Ljubljani so mislili Bog vé koliko storiti za narod v deželi, ko so dovolili, da se prirodopis in naravoslovje podučujeta v slovenskem jeziku, to je ravno dva predmeta, ki se na goriškem učiteljišču poučujeta le nemški. Zgodovina se pa v Ljubljani poučuje nemški, ker, reklo se je, slovenski jezik še nij dosta razvit za slovenski ta pouk. A na goriškem učiteljišču se zgodovina poučuje slovenski. To vse nam de-

jansko dokazuje, da je slovenski jezik pripraven za poučevanje v vseh predmetih, kajti v nekaterih se sedaj slovenski poučuje v ljubljanskih učiteljskih, v nekaterih pa v goriškem. Ker je temu tako, uvede naj se povsod slovensko poučevanje pri vseh predmetih. Poleg tega se ne protivimo, da se kandidatje uče tudi nemškega jezika, nasprotno zdi se nam celo koristno, da zna tudi nemški, ker pozneje lahko tudi iz nemških knjig zajema in se dalje izobrazuje. Ker se drugodi vse poučuje nemški, zanemarja bodoči učitelj slovenski jezik, v katerem bode vendar moral otroke poučevati. Vsled tega nekateri učitelj zna tako slabo slovenski, da vse njegovo poučevanje ne rodi onega sadu, ki ga pričakujemo od njega.

Učiteljske v Mariboru ima nalogo odgojevati učitelje, ki imajo pozneje po slovenskih pokrajinah štajerskih mladino izrejevati, mariborsko učiteljske je tedaj za odgojo slovenskih učiteljev. Nad tri četrtine učiteljskih kandidatov v Mariboru je slovenske krvi, a vendar se ondi poučujejo izključljivo nemški. Kako morejo taki učitelji po kmetih pozneje uspešno učiteljevati? Res se bi znal kdo izgovarjati, da po štajerskem bivajo tudi Nemci. A gospoda, v Gradci sta dve učiteljski, eno za učitelje, drugo pa za učiteljice, ki imata odgojevati nemške učitelje. Zato naj se mariborsko učiteljske prestroji tako, da bode služilo prvotnemu namenu, da bode namreč odgojevalo učitelje za slovenske štajerske pokrajine; po takem naj se tudi na tem vsi predmeti razlagajo slovenski.

Na Koroškem so razmere še hujše in žalostnejše. Ker ondi nij nobene slovenske ljudske šole, tudi o slovenskem učiteljski nij ne duha ne sluha. A visoka vlada je dolžna gojiti slovenski jezik tudi na Koroškem; zato jej resnobno in toplo priporočam, da bi se obljuba njenega programa, jednako skrbeti za vse narode, tudi raztezala na koroške Slovence. (Dobro! dobro! na desnici).

Sedaj naj omenim še zahtev, s katerimi so se Slovenci oglasili. Govorilo se je o programu, ki so ga krajski poslanci visokej vladi izročili; govorilo se je o načrtu, ki ga je poslanec tržaški, moj visokočastiti sosed gospod poslanec Nabergoj izročil, in govorilo se je o programu, ki sem ga jaz izročil, kako bi se po slovenskih pokrajinah dejansko vpeljala ravnopravnost. Rad bi vam, gospoda, naznanil obseg teh načrtov, da bi spredvideli, kako skromne so želje in zahteve slovenskega naroda in kako malo opravičena je tožba, da se hočemo upreti nemštvu in nemškemu jeziku.

Kaj so zahtevali poslanci kranjski? Zahtevali niso nič drugega, kot da se gimnazije in realke tako preustrojijo, da bi se nekateri predmeti slovenski, nekateri pa nemški na vsej gimnaziji in vsej realki poučevali. To se ondi pač lahko zgodi, ker so v srednjih šolah le otroci teh dveh narodnostij. Tako se bi skrbelo za narodni jezik, a enako se bi skrbelo za drugi deželni jezik, za nemški jezik. Tako bi se dijaki izurili, da s prva lahko uspešno obiskujejo vseučilišče in tehniko, pozneje pa, vrnivši se v domovino, jednako uspešno delujejo kot nradniki, odvetniki, notarji, inženirji itd. Da so te zahteve in želje jako skromne, pritrdili mi bode, gospoda, sami.

Kaj smo pa zahtevali primorski poslanci? Zahtevali smo le to, kar je bil že goriški deželni zbor zahteval za goriško realko. Gimnazije in realke naj se tako prestrojijo, da se bodo v 4 nižih razredih poučevali Slovenci

slovenski, Italijani pa italijanski. Nemškega naj se uže od prvega razreda uči vsak dijak. Od četrtega razreda se zopet vsi skup poučujejo nemški. Le materni jezik in kersčanski nauk naj se tudi v viših razredih poučujeta v materinem jeziku dotičnih dijakov. Ali to, gospoda moja, nij jako skromno? Kako more kedo reči, da hočemo zatreti nemščino, katerej vendar priznavamo še veliko prednost; a mi hočemo objednem gojiti lastni jezik ter se ne pustimo potujčiti. To je naš namen. Mi hočemo, da otroci šolo zapustivši dobro znajo lastni jezik, da v njem lahko uradujejo; mi hočemo, da bi se njim tako ne godilo, kot se je godilo meni in tovarišem, le v nemških šolah odgojenim, ki smo popolnoma nepripravljeni stopili v javno življenje, kjer se je na Primorskem od nas zahtevalo, da imamo laški uradovati.

To, gospoda moja, so zapreke, ki se imajo odstraniti in ki se lahko odstranijo in sicer brez velikih stroškov. Uže sedaj je toliko učenec v nižih razredih, da je treba vstričnih oddelkov. Po takem ne bode država nič več potrosila, če izpolne naše pravične in skromne zahteve. V odseku je visoka vlada navedla dve zapreki, ki zavirata vpeljavo slovenskega učnega jezika. Perva zapreka je po njenih besedah mali razvitek slovenskega jezika, druga pa pomanjkanje šolskih knjig.

Prvo očitje je popolnoma neopravičeno in določno je moram zavrniti. Če deželni zbor goriški in kranjski obravnavata vse reči slovenski, če se vse postave v tem jeziku sklenejo in jih njih cesarska svetlost tudi potrdi, razumeti pač ne morem, kako kedo reče, da je slovenski jezik malo razvit, da nij pripraven za poučevanje v šolah. Kar se tiče drugega očitja, moram je nekoliko zavrniti, nekoliko popraviti. Res je, da nemamo za vse predmete uže sedaj tiskanih knjig (Čujte! na levici), a kedo bi spisaval učne knjige v jeziku, v katerem se nikjer ne sme poučevati, kedo bi spisaval šolske knjige, da bi jih morebiti sam zalagal in spravljaj v lastnej omari? Kedo pa daje tiskati nemške šolske knjige? Vlada, na stroške zaloge šolskih knjig. A mi imamo uže mnogo slovenskih tiskanih učnih knjig in premnogo v rokopisih. In ko bode vlada resnobno na to delala, da b' vpeljala slovenski učni jezik, ne hkratu v vseh razredih, ampak polagoma, imeli bomo nemudoma knjig, ki se bodo lahko merile z nemškimi. — Pristaviti moram, da je naš narod vse, kar ima, ustvaril z lastnimi močmi, če prav je moral premagovati največe raznovrstne zapreke, ki so mu jih stavili vlada in vladini krogi. Če se je narod uže sedaj toliko vzpel, koliko bode še le storil, kedar ga vlada ne bode nikakor zavirala, temveč ga blagovoljno še podpirala? Slovensko slovstvo se bode potem tako razvijalo ter dospelo na toliko stopinjo, da se bode lahko merilo s slovstvi drugih narodov.

Tu naj še pokažem na slabe posledke, ki izvirajo iz načela, da se imajo ljudske šole ponemčiti. Po teh bi vlada rada ponemčila narod. A to je brezuspešno delovanje. Spomnite se Jožefovih postav. Po teh se je v slovenskih ljudskih šolah, zlasti po trgih in mestih vpeljal nemški učni jezik. A kaj se je doseglo s tem? Prav nič. — Ljudje zapustivši šolo so nagloma spozabili par nemških besed; in ves sled tega nemškega poučevanja je bil, da so posamezni možje znali svoje ime z nemškimi črkami začakati. To je bil jedini sad jožefinske šole. Drugače tudi nij moglo biti, kajti ljudska šola je namenjena ljudstvu, njega izobrazbenju po domačih knjigah in časnikih.

Če so pa šole nemške, tuje, potujčili se bodo posamezni in sicer tisti, ki so zvršili vse šole od ljudske do vseučilišča, narod sam pa bode ostal neizobražen. Zapustivši ljudsko šolo pridejo učenci mej narod, mej slovenske prebivalce, s temi pač ne bodo govorili nemški, ker teh nobeden nemški ne ume.

V celem Primorji nij ne jedne nemške občine. Kako bi onde ponemčevali? Kaj bi sledilo iz takega neumnega ponemčevanja! Ljudje se bi učili laški, ker z Lahi vsak dan občujejo. Kaj pa bi sledilo iz poitalijančevanja! Italija, ustanovljena na narodnostno načelo, bi za se zahtevala tudi Primorje. — In kaj sledi iz potujčevanja? Potujčenci so zmirom največji napetneži naroda, h kateremu so pristopili. To spričujejo pri nas vse politične pravde od leta 1862 do današnjega dne. Večina imen teh hudodelnikov se končuje na i č in ek itd. Tako ravnanje ne pridobiva naroda, ampak ga odbija. (Prav resnično! na desnici). To bodo nasledki ponemčevanja. Upam, da visoka vlada ne namerava tega, da tega ne more nameravati, zato jo prosim, da naj odpravi omenjene napake.

Ravnopravnost trepi tudi celo državo. Narod zadovoljen, da se mu izpolnujejo najsvetejše in pravičnejše in tudi od ustave priznane zahteve, se navdušuje za državo, ki mu brani njegove pravice in skrbi za njegove koristi. Nasprotno ravnanje bi narod le odbijalo. Skrb za narodnost bi slovenski narod še bolj priklenil državi in vladarskej hiši, če je to še bolj mogoče, kajti slovenski narod je navdušen za Avstrijo in njeno vladarsko rodovino. Enako je udanost goriških Italijanov. Ravno tisti, ki škilé čez mejo, so z ve eljem pozdravljali, kako sedanje namestništvo skuša znova ponemčevati in nemški jezik v ljudske šole uvesti. Če bode zadovoljili narod, ne bode se oziral in tugoval čez mejo. Če pa je narod nezadovoljen, oni gospodje mej njim pač lahko rogovilijo. Tem rogoviležem, — nehčem imenovati skrivnega društva, ki žalibože resnično deluje — pomagajo vsi oni, ki skušajo znova Primorje ponemčiti. Tega pač visoka vlada ne more in ne sme žele, zato jo resnobno opominam, da uže enkrat tudi slovenskemu narodu vpelje narodno ravnopravnost. S tem se bode pridobila udanost celega slovenskega naroda. Ker se na-dejam, da bode visoka vlada tudi nam Slovencem nasproti izpolnila slovesno dane obljube, glasoval bodem za privoljenje tega oddelka državnega proračuna (Dobro! na desnici).

Tako se je dr. Tonkli potegoval za pravice našega naroda.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 16. maja.

V petek je **državni zbor** v budgetnej debati rešil tudi točko: sol. Budgetni odsek je stavil resolucijo: Od vlade se z nova zahteva, da bi s pridelovanjem cenejše goveje soli omogočila, da bi jo živinorejci rabili. Posebni poročevalec o tej točki je bil slovenski državni poslanec dr. Vošnjak. Ono resolucijo je prav dobro zagovarjal poslanec Hausner ter je bila koncem tudi sprejeta.

„**Ustavoverne**“ stranke se je polotil obup, ker le predolgo Taaffe sedi na ministrskem stolu in uže naznanja — pasivnost. S pasivnostjo Nemcev žuga „N. Fr. Pr.“ grofu Taaffeju, a pozablja čisto na to, da „ustavoverska“ klika in Nemci nij jedno ter isto.

Večidel **peštanskih** listov ostro napada dunajsko centralistiško stranko spominajoč se debate v avstrijskem državnem zboru o statistiki blaga, ki prihaja v Translejtanijo.

„Pester Lloyd“ najbolj biča govornike na le-
vici; pravi da je Schwegel tako kakor vsi malkon-
tentni tajni svetovalci, ki imajo nepremično
misel pred očmi, daleč preko cilja ustrelil ter
je pravno stališče branil s celim dogmatizmom
krivice. Navedeni list pravi, da se na Oger-
skem bolj in bolj utrjuje prepričanje, da se
more z ustavoverno stranko menj paktirati,
kakor z vsako drugo stranko, ker je vsaka
druga stranka politično pametna. Ogerska
tedaj nema nobenega vzroka, žalostiti se nad
tem, če ustavoverna stranka za zmirom to
ostane, kar je zdaj, namreč svojeglava in kri-
čeča manjšina.

Vnanje države.

Londoni časopisi niso preveč za-
dovoljni s Francijo in njenim postopanjem
nasproti Tunisu. „Times“ pravijo, da morata
Anglija in Italija zavoljo takega postopanja
izgubiti dobro voljo. „Daily News“ menijo,
da se s Tunisom dela taka politika, ki močno
spomina na Mehiko in Mentano.

Dopisi.

Z Borovnice 10. maja. [Izv. dop.]
Ker vem, da bodo „Slovenskemu Narodu“ do-
hajali od vseh krajev dopisi zadevajoči slav-
nost Nj. c. kr. visokosti cesarjeviča Rudolfa,
zatorej omenim naj samo, da kakor vselej
Borovnica tudi sedaj nij zaostala, temuč do-
stojno praznovala to nenavadno slavnost. —
Uže v nedeljo, t. j. 8. t. m. vibrle so z raz-
ličnih hiš narodne in cesarske zastave; na ve-
čer tistega dne pa je bila naša prijazna vas
vsa razsvetljena in mnogi prav okusni trans-
parenti so kinčali okna nekaterih hiš. Gornje
in spodnje kolone našega orjaškega viadukta
bile so čarobno razsvetljene, za kar gre vsa
čast in hvala gg. s kolodvora in pa g. graj-
ščaku Galetu. Godba, petje in strel privabilo
je na stotine ljudstva na kolodvor, kjer je go-
rel kres v pozno noč. Okolo 11. ure vrelo je
vse ljudstvo v gostilno pod kolodvorom.

Denes zjutraj bila je v ta namen sv. maša
z zahvalno pesnijo, katere se je udeležilo obilo
ljudstva in šolska mladež. Po sv. maši bili so
obdarovani domači reveži; tudi mej šolarje se
je razdelilo nekaj pisalnega orodja in več knji-
žic: „Cesarjevič Rudolf nastolnik avstrijski.“
Dvajset teh knjižic poslal je našej šolskej mla-
dini tudi deželni in državni poslanec in naš
častni občan g. K. Klun, za kar se mu v imenu
obdarovanih šolarjev izreka najtoplejšo zahvalo.

Od Velike Nedelje 10. maja. [Izv.
dop.] Kako je slovenski narod udan našej slav-
nej cesarskej hiši in kako se z njo tudi ve-
seli, to se je mej drugimi kraji tudi pri Ve-
likej Nedelji včeraj in denes videlo.

Nad 30 zastav se je razobesilo; na pred-
večer v ponedeljek so se večidel vse hiše raz-
svetile, posebno tukajšnji grad, razsvetljen z
bengaličnim ognjem, je bil impozanten. Mej
pokanjem možnarjev je zbrano ljudstvo pri
kresih, katerih je bilo samo tukaj 12 ali 13
— navdušeno orilo: Živio Rudolf in Štefanijs!
Živela!!!

Denes je bila slovesna maša, pri kateri
se je Rudolfova himna od Nedveda pod vod-
stvom našega vrlega učitelja Eberla hvale-
vredno pela; po maši so šolarji sami posadili
pri šoli dve drevesi, in sicer eno lipo in en
hrast v spomin.

Z Notranjskega meseca aprila. [Izv.
dopis.]* Poštarjem, poštним administratorjem
in odpraviteljem, kateri so pri poštнем dru-
štvu za Kranjsko, Istro, Primorsko in Dalma-
cijo vpisani, je došlo vabilo k občnemu zboru,
kateri je odločen na dan 18. maja t. l. v Pulji.

*) Zakasnjeno.

Na dnevnem redu stoji 8 točk, izmed katerih
nas je šesta točka na moč osupnila in se
tako-le glasi: „6. Berathung über ein Fach-
blatt in italienischer Sprache für Istrien
und Dalmatien.“ — Komentara torej nij
treba, kaj se s tem namerava.

Dalmacijo so Italijani saj navidezno izbrisi-
sali iz svojega iredentarskega programa, v Istri
in Primorji tudi vse poitalijančevanje nij ro-
dilo željenega vspeha, kajti narod, če tudi
ubog, zaničevan in popolnoma pozabljen, ostal
je ravno isti, čvrst na duhu in telesu, kakor
je to bil pred sto in sto leti.

Ker torej zoper slovansko žilavost nij po-
magalo do sedaj nobeno rabljenih sredstev, iz-
mislili so si nov, čisto „nedolžen“ način poita-
lijančevanja, za kateri se gotovo nihče niti
zmenil ne bode — tako so si saj mislili —
a bi vendar rodil kolikor toliko uspeha. In ta
način je namreč ta, da hočejo za Istro in
Dalmacijo ustvariti nov poštarisk časnik v ita-
lijanskem jeziku. — Ne vem zakaj so pa Pri-
morsko izpustili, mogoče, da jim vendar na
Primorskem, kljub vsemu častnemu Depre-
tisovanju ne diši delati tem načinom za ita-
lijansko propagando.

Torej tako daleč smo uže prišli, da bode
tudi c. kr. pošta postala širiteljica in podpira-
teljica italijanskih idej, namesto da bi ostala
to, za kar je namenjena, namreč za prosep
in povzdigo trgovine in človeške omike. Zdanji
nemški poštariski časnik nij dosti vreden, ali
zaradi tega vendar nij opravičeno, da bi se
moral tak časnik v italijanskem jeziku za Istro
in Dalmacijo posebe ustvariti. — Je li Istra
in Dalmacija italijanska? so njeni stanovniki
italijanski? so poštarji, kateri slišijo na imena:
Palisca, Malabotich, Pavelich, Francovich, Dras-
cig in še mnogo drugih s podobnimi imeni,
Italijani? Mogoče, da se bode kateremu čudno
zdelo, ali ga še celo zbudlo, ako rečem, da
vsem poštarjem na Kranjskem in Primorskem,
večini taistih na Štajerskem in Koroškem in
s prav malo izjemo v Istri in Dalmaciji nij
potreba niti nemškega niti italijanskega poštnega
časopisa, pač pa poštenega slovenskega, ozi-
roma hrvatskega.

Torej bodi vam slovenskim poštarjem živo
priporočeno, da nikar ne podpirajte niti z de-
janjem niti z besedo nepoštenih italijanskih
namer, temuč se temu z moško besedo od-
ločno nasproti postavite. Saj nam je sam pre-
svetli cesarjevič dovolj jasno pokazal, kaj da
misli on in z njim enako gotovo tudi vsa vi-
soka cesarska hiša, ko samemu cesarskemu
namestniku v Trstu nij hotel na italijanski
ogovor po italijanski odgovoriti, pač pa je lepo
se slovanski razgovarjal z državnim poslancem
Nabergojem.

Po vsej pravici od vas gg. poštarjev na
Kranjskem in Primorskem, pričakujemo, da
bodete dné 18. maja t. l. pri glavnem poštar-
skem zboru v Pulji svojo domovinsko dolžnost
storili ter pokazali, da je vam domovina in
svetla cesarska hiša več, kakor pa vse ireden-
tarske spletke in bedastoče.

Telegram „Slovenskemu Narodu“.

Iz Vipave 14. maja. Po celem vi-
pavskej dolini goré kresi. Vipava slovesno
razsvetljena. Ljudstva iz celega okraja
vse polno. Slovesni spreved z lampijonado,
na čelu vojaška godba polka Hess, velikansk.
Deželni predsednik Winkler je bil mej se-
renado na balkonu grof Lanthierijeve pa-
lače prikazavši se iz tisočerih ust brez-
številnokrat najburnejše pozdravljen. Ude-

ležitev in navdušenost pri najlepšem redu
in vremenu splošna.

Domače stvari.

— („Narodna tiskarna“) V „Slov.
Narodu“ od 3. maja 1881 št. 99 bilo je na-
znanjeno, da je občni zbor „Narodne tiskarne“
dne 28. aprila 1881 odmeril dividendo za leto
1880 na 4 gld., ki se ima izplačati pri dru-
štveni blagajnici, in sicer v dveh obrocih: za-
četkom maja 1881 po 2 gld. na kupon od
1. maja 1881 in ostala 2 gld. dne 1. novem-
bra 1881 na kupon od 1. novembra 1881. To
se gg. delničarjem v novič naznani z dostav-
kom, da dividenda, katera se v treh letih od
dne dotokanja ne vzdigne, po § 28 društvenih
pravil zapade na korist rezervnega fonda.

— (Serenada pred stanovanjem
g. dr. J. Bleiweisa) zadnjo soboto zvečer
je izpala velikansko. „Sokol“ in meščanje so
nosili voščene bakle. Zastopana so bila društva
„Sokol“, čitalnica ljubljanska, šišenska in bi-
zoviška ter kat. rok. društvo. Spreved na čelu
z mestno godbo je šel iz čitalnice čez šent-
jakopski most pred stanovanje dr. J. Bleiweisa,
kjer so čitalniški pevci zapeli tri pesni a mej
tem, ko se je pelo, je šla deputacija „Soko-
lov“ in pevcev Bleiweisu čestitat na cesarjevem
odlikovanji. Mej silnim navdušenjem nebrojno
spremljajočega ljudstva je šel spreved čez
šentpeterski most in celo deloma razsvet-
ljeno predmestje nazaj v čitalnico.

— (Položenje temeljnega kamena
nove cerkve sv. srca Jezusovega.)
Soboto zjutraj ob 8. uri vršilo se je položenje
temelnega kamena cerkve srca Jezusovega,
katera se bo sezidala v spomin poroke cesar-
jeviča Rudolfa s princesinjo Štefanijs. Cerkev
bode sezidana na škofijskih njivah za parnim
mlinom ter v gotičnem slogu, merila bo 16
metrov ter imela jeden stolp in tri altarje.
Zraven cerkve sezidal se bode farovž, v ka-
terem bodo stanovali oo. lazaristi. Prostor je
bil obstavljn s smerekami in okinčan z na-
rodnimi, cesarskimi in belgijskimi zastavami,
zelenimi vencmi in podobami visokih novo za-
ročenih. Prisustvovali so slavnosti kot na-
mestnik deželnega predsednika deželne vlade
svetovalec grof Chorinsky, deželnega glavarja
namestnik dr. Bleiweis, župan Laschan in
mnogo odlične gospode, kakor tudi polno pro-
stega naroda. Ob 8. uri se je pripeljal g.
knezoškof dr. Pogačar v spremstvu mnogo du-
hovščine in takoj so se pričeli cerkveni obredi.
Spomenico, katera je spisana v latinskem je-
ziku, podpisali so razen g. knezoškofa in prej
imenovanih dostojanstvenikov i mestni inžen-
ir g. Wagner, ki je narisal načrt, in g. Fale-
schini, ki bo zidal cerkev. Ko se je vzdidal te-
meljni kamen, govoril je g. knezoškof v sloven-
skem jeziku in razlagal pomen zidanje te cerkve
v spomin poroke cesarjeviča. Potem je služil
g. knezoškof sv. mašo. Vreme je bilo zelo ne-
ugodno ali vendar je dež mej tem, ko se je
vršila slavnost, nekoliko ponehal.

— (Iz Kobarida) smo prejeli to le-
poročilo: Denes 12. t. m. o priliki osmine
slavnoznanega in nepozabljivega g. Josipa Jur-
čiča bila je sv. maša, katere so se udeležili
vsi čitalnični udje. Pri maši peli so čitalniški
pevci. Mrtvaški oder bil je s krasnimi vencmi
in mnogimi lučicami ozaljšan. Iz čitalnične sobe
plapola čitalnična trobojnica ovita s črnimi
trakovi.

— (Slavnost cesarjevičeve po-
roke) so svečano obhajali tudi v Ajdovščini,
kakor se nam od tod poroča.

— (Iz Podgrada) v Istri se nam piše 13. maja: Svečanost dne 10. t. m. in na predvečer bila je tu lepa. Kresi, baklada, petje, razsvetljava s transparenti in streljanje na predvečer. V dan poroke budnica in streljanje, slovesna maša, katere so se udeležili poleg uradništva, šolske mladine in občanov tudi veterani. Po vasi dve godbi, ples naroda na prostem, ko so goreli umetni ognji in švigale rakete po zraku ter se vrtela krasna goreča kola. Izmed transparentov omenjati je čitalniškega s podobama slavljencev in monogramom R. S. Na večer slavnostni večerji v čitalnici in v drugej gostilni s primernimi napitnicami.

— (Koroški novi škof) imenovan je od svetlega cesarja dne 30. marca t. l. g. kanonik in kapiteljski vikar Peter Funder. Podpisan je minister Konrad Eybesfeld.

— (Duhovenske spremembe v lavantinske škofiji.) G. Jurij Vtičar gre za kaplana k sv. Rupertu pri Laškem, g. Jožef Kotnik v Reichenburg, g. Mihael Žnidar v Loko, g. Alojzij Bratuša k Novej cerkvi, kaplanija v Slivnici ostane izpraznena.

— (V Mestini) blizu Sladke gore na Štajerskem je 8. t. m. ob dveh popolnoči nekdo požgal gospodarsko poslopje Ant. Drameta. Gospodar hiti živino iz hleva rešiti, z govedo še srečno izbeži iz hleva, toda priletnemu starčku ravno iz hleva stopivšemu pade ves goreč škop čez glavo in mu obleko užge, da je zdaj v velikih smrtnih mukah. Vina več polovnjakov so rešili. Bil je Drame pri Phönixu zavarovan.

Razne vesti.

* (V Spljetu) je 14. t. m. zgorelo do tal Bajamontijevo gledališče.

* (Dobrodelni samomarec.) Izpod argentinkega mostu v Parizi so iz reke Seine nedavno potegnili neznanega utopljenca, kateri je okolo vratu imel privezan žakelj s 360.000 franki. Po mrtvečev želji ima novce dobiti tista občina, v kateri se njega mrtvo truplo potegne na suho.

Umrli so v Ljubljani:

12. maja: Rajmund Perko, šivilje sin, 19 dni, na Bregu št. 14, za božjašjo. — Alojzij Jeršek, fabriški delavec, 25 let, na Poljanske cesti, št. 47, za jetiko.

V deželnej bolnici:

6. maja: Konstantin Dežman, delavec, 47 let, za pljučno tuberkulozo.

8. maja: Gregor Cotman, gostač, 64 let, za jetiko. — Neža Levec, gostija, 50 let.

9. maja: Janez Obreza, dninar, 29 let, za jetiko. — Janez Črne, dninar, 71 let, za starostjo.

11. maja: Rozalija Kanovec, dekla, 19 let, za jetiko.

V vojaške bolnici.

12. maja: Janez Zagorec, podlovec v 33. lovskem bataljonu, 23 let, za jetiko.

Dunajska borza 16. maja.

(Izvirno telegrafično poročilo.)

Enotni drž. dolg v bankovcih	77	gld.	75	kr.
Enotni drž. dolg v srebru	78	"	05	"
Zlata renta	96	"	20	"
1860 drž. posojilo	133	"	—	"
Akcije narodne banke	840	"	—	"
Kreditne akcije	355	"	90	"
London	117	"	40	"
Srebro	—	"	—	"
Napol.	9	"	31 1/2	"
C. kr. cekini	5	"	57	"
Državne marke	57	"	30	"

Poslano.

Brali smo v „Slovenskem Narodu“ od četrtega dne notici in sicer jedno o kleparji Jos. Stadlerji in drugo o krojači Wittu, kar nas nij posebno osupnilo, kajti oba sta naseljena tujca one baže, katera čez oni narod zabavlja, mej katerim se živita in kateri jih vzdržuje, in taci imamo pri nas mnogo; vendar sta oba, posebno pa klepar Stadler, od narodne stranke tolikanj podpirana, da morebiti v Ljubljani nobeden njiju stroke, in kdo je temu kriv? Gotovo ne pomanjkuje taci strokovnjakov, kakor so to, ampak nepremišljenost in lojalnost naših ljudi, ki rajši gada na prsih redijo, namesto da bi se ozrli na domače obrtnike ali vsaj na take, ki tako javno in odločno ne nasprotujejo. Dokler se to ne bo uredilo in obrnilo, bomo taci zabavljačev zmirom dosti imeli; le prelep je pregovor „Svoji k svojim!“ ali v istini je jako žalosten za obrtnike, ki se narodne spoznajo; nasprotna stranka vse drugače postopa, to tisti čuti, kateri skuša, narodnjaki bi si jo morali za izgled vzeti; ali upajmo na boljše, saj imajo narodnjaki vendar dovolj skušnje, da začno drugače postopati. (279)

Več narodnih obrtnikov.

Podpisana jemlje si čast naznanjati, da je svoje dosedanje stanovišče prestavila na

sv. Petra cesto št. 19,

ter se svojim čestitim naročnicam za dosedanje naročbe zahvaljuje, priporoča se ob enem za prihodnjo naročila ter zagotavlja urno in dobro postrežbo. Ob enem tudi naznanja, da prevzema naročila na deželo po izbranih krajih, katere, kakor tudi naj-novejše modne časnike na ogled pošilja.

Ivana Šušteršič,

(277—1) izdelovalka ženskih oblek.

Vsem svojim p. n. gospodom prijateljem uljudno naznanjajoč, da sem svoj

zastopnišk in komisijsk posel v Ljubljani

razpustil, zahvaljujem se iskreno na meni izkazanem zaupanju ter prosim, naj se mi še na dalje ohrani.

Ob enem kličem po priliki moje ločitve iz Ljubljane vsem svojim prijateljem in znancem srčen „Na zdar!“

S se spoštovanjem

Marcus Millionig jun.

(278—1)

Umetne

(640—41)

zobe in zobovja

postavlja po najnovejšem ameriškem sistemu v zlatu, vulkanitu ali celuloidu brez bolečin. Plombira z zlatom itd.

Zobne operacije izvršuje popolnem brez bolečin s prijetnim mamilom

zobni zdravnik A. Paichel,

poleg Hradskega mostu, v I. nadstropji.

Od 15. maja in 15. septembra so tarife za stanovanja in kopelji za 25% znižane.

Rudninsko kopelišče KRAPENSKKE TOPLICE

na Hrvatskem (poštna in brzojavna postaja.)

To kopelišče je od Zidanimost-Siseške železniške postaje Zaprežice 3 in od južnoželeznične postaje Poličane 4 1/2 ure oddaljeno. Akratotherme tega zavoda dosežajoče 30° do 35° R. imajo nedosežno zdravilno moč zoper protin, kožne in bolezni vsled ran, hronični morbus, brightii, patologične procese ženskih spolskih organov, revmatizem in njega posledice, nevralgije itd. Zdravstveni zavod je odprt od 1. aprila do konca oktobra ter dajejo veliki basini, posebni marmorni čebri in douche-kopelji, stanovanja, restavracije, velike obedne in biljardne dvorane in godba, lekarna, park itd. vsak moderni komfort v polnej meri. Od 1. maja vozijo mej tu in železniško postajo Poličane poštne omnibusi po dohodu dunajskega poštne vlaka ob 10 1/4 uri zjutraj ter sprejemajo kolikor je osob. Vožnina 3 gld. od osebe. Za vsak drugi vlak so na razpolaganje priročni vozovi. Od 1. junija dobivajo se v Zaprežicah ob dohodu vsacega vlaka vozi se v Krapenske Toplice.

Na vprašanje o toplieah odgovarja topliško vodstvo in topliški zdravnik, zdravstveni svetnik dr. Edgar pl. Aigner. Kopeliške brošure dobe se v vseh knjigoprodajalnicah, prospekti pri kopeliškem vodstvu.

Krapenske Toplice aprila 1881.

(238—3)

Izdatelj in urednik Makso Armič.

Zoper jetiko! Radgostski univerzalni čaj

in rožnovski maho-rastlinski celtički,

priporočajo se posebno

za vse, tudi za zastarane bolezni na pljučah, za srčne, prsne in vratne bolezine, posebno za sušico, želodčno slabost, za splošno slabost čutnic in začenjajočo se pljučnico!

Veliko število priznanskih pisem razpolagajo se v prepričanje.

G. lekarnarju J. Seichertu v kopelji Rožnovi.

Izvolite mi zopet s poštanim povzetjem poslati 10 škatlic svojih izkušenih „rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov“, kajti ti celtički mojej soprogi izvrstno blažijo kašelj, kateri jo uže od zime počeni hudo nadleguje. Proti tej bolezni zdaj ne pomorejo nobedna zdravila — osobito ne mogo rabiti nobedni opijati. Zatorej potrebujem večje zalogo, ker mi je prva pošiljatev Vaša uže skoraj pošla.

Z vsem spoštovanjem se priporoča

Med. in kir. dr. J. Matousek, mestni zdravnik.

V Ustji, dne 5. septembra 1876.

Vaše blagorodje!

Prosim, da mi s povzetjem blagovoljno pošljete 2 zavitka svojega „radgostskega univerzalnega čaja“ — njega dobremu učinku se ima moja žena zahvaliti, da se jej je stara bolezen zdato izboljšala.

Spoštovanjem

Janez pl. Szabó.

V Smolniku (na Ogerskem, Cipski komitat), dne 25. aprila 1878.

G. lekarnarju J. Seichertu v kopelji Rožnovi.

Po zelo težavnih marših v Turčiji sem si nabavil hudo pljučnico. No, denes se usojam za priložena 2 gold. uljudno prositi Vas, da mi pošljete svojih slavni rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov ter radgostskega univerzalnega čaja. (521—3)

S se srčnim pozdravom se beležim

J. Novotny,

car. ruski kapelnik, zdaj na odpustu v Dušniku pri Rovdnici (Česka).

Od tega po zdravniške razloži in predpisih pripravljeni čaj, velja za 14dnevno rabo pripravljeni paket z nakazom o rabi 1 gld. av. v. Jedna originalna škatlja Rožnovskih maho-rastlinskih celtičkov 50 kr. Za kolek in zavijanje pa 10 kr. posebe.

Radgostski univerzalni čaj in Rožnovski maho-rastlinski celtički dobivajo se jedino le v lekarni J. Seichertu v Rožnovi (na Moravskem), in razpošiljajo se naročila na vse strani proti poštenu povzetju.

Da je pa p. n. občinstvu bolj priročno, imajo tudi zaloge sledeči lekarji: W. Mayr v Ljubljani, W. König v Mariboru, S. Mittelbach in J. Cejbe v Zagrebu, Barmherzige Brüder in A. Nedved v Gradei, A. Marek in J. Kupferschmied v Celji, O. Russheim v Lipnici, Carl Grabacher v Murau, J. Illing v Rottemanu, W. Thurnwald v Celovci.

Zaloge

napravile se bodo v vseh lekarnah in večjih prodajalnicah materialnega blaga.

Doktor Horstova jedino prava voda za oči, prirejena natanko po starem rodbinskem receptu tega svetovno slavnega zdravnika za oči, pripravna je za okrepljenje in vzdržanje vida v vsakej starosti; v kratkem ozdravi ne da bi bolnika motila v njegovem poklicu, frišni ali stari prisad na očeh, pege na rožnici in kašo ter odpravi sitno solzenje.

Izvirna steklenica z navodom za rabo velja 70 kr., za kolek in zavoj 10 kr. več.

Prava se dobi samo naravnost iz lekarne v kopeliški Rožnavi.

Rožnovski cvet za živce, hitro in trajno zdravlja putiko, trganje po udih in vsake vrste slabost v živcih in kitah, Izvirna sklenica 70 kr. av. v., za kolek in zavoj 10 kr. več. Pravi se dobi samo naravnost iz lekarne v Rožnavi (Moravska).

Lastnina in tisk „Narodne tiskarne“.